

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2070-73

เรื่อง สติธิในการเข้าถึงน้ำสะอาด
ผู้เรียบเรียง นางสาวศิริชนก วิริยเกื้อกุล นิตกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ 6 มกราคม 2561

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐ ในมาตรา 72 ให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค ของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

แนวความคิดในเรื่องความต้องการน้ำปรากฏครั้งแรกในการประชุมของสหประชาชาติ ณ สาธารณรัฐ อาร์เจนตินา เมื่อ ค.ศ. 1977 โดยจัดทำแผนปฏิบัติการยืนยันว่าทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในระดับการพัฒนาหรือระดับ ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมระดับใด ต้องมีสิทธิการเข้าถึงน้ำดื่มทั้งในปริมาณและคุณภาพที่เป็นไป ตามความจำเป็นพื้นฐาน และในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. 1992 หรือ ที่เรียกว่า Agenda 21 นั้นได้ยืนยันในเรื่องสิทธิการเข้าถึงน้ำสะอาดนี้ด้วย รวมทั้งแผนปฏิบัติการอื่น ๆ ได้บรรจุ เรื่องสิทธิมนุษยชนด้านน้ำดื่มสะอาดปลอดภัยและการสุขาภิบาลไว้ ในชุดแผนปฏิบัติการของการประชุม นานาชาติว่าด้วยเรื่องประชากรและการพัฒนา ค.ศ. 1994

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลกในปัจจุบัน รวมทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นแรงขับเคลื่อน ต่อการเพิ่มปริมาณความต้องการใช้น้ำในทุกภาคส่วน รายงานสถานการณ์น้ำของโลกแสดงให้เห็นว่าประชากรโลก 1 ใน 5 คน ไม่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาด ขาดแคลนน้ำดื่ม และประชากรครึ่งหนึ่งของโลกขาดแคลนน้ำสะอาด ตามหลักสุขาภิบาล ประชากรมากกว่า 5 ล้านคนตายด้วยโรคที่เกิดจากน้ำไม่สะอาดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา สถาบันจัดการน้ำระหว่างประเทศ (International Water Management Institute: IWMI) ประมาณการว่า ในราว ค.ศ. 2025 หรือ พ.ศ. 2568 ประชากร 4,000 ล้านคน ใน 48 ประเทศ (2 ใน 3 ของประชากรโลก) จะเผชิญกับปัญหาความขาดแคลนน้ำ ในขณะที่ธนาคารโลกประมาณการว่า 30 ปีข้างหน้า ประชากรครึ่งหนึ่งของ โลกจะประสบกับภาวะขาดแคลนน้ำหากยังคงมีการใช้น้ำที่ฟุ่มเฟือยอย่างเช่นในปัจจุบัน

ในระดับความร่วมมือระหว่างประเทศนั้น United Nations Water หรือ UN Water ซึ่งเป็นโครงการ ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ดำเนินการปฏิรูปนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรน้ำ และจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เกี่ยวกับการจัดการน้ำ และสุขาภิบาล โดยมีเป้าหมาย คือ ภายใน พ.ศ. 2573 การทำให้มีน้ำดื่มที่ปลอดภัยและราคาเหมาะสม

จำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย และส่งเสริมสุขอนามัยในทุกระดับ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดูแล รวมทั้งลดการขาดแคลนน้ำ สิ่งสำคัญคือความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการส่งเสริมให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนเทคโนโลยีการบำบัดน้ำในประเทศที่กำลังพัฒนา ให้ประเทศภาคีได้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ในการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ 13/2560 วันพฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม 2560 ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้กล่าวถึง สิทธิในน้ำ โดยวางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งระบุว่า ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวมบุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ในอนาคต ก็จะส่งผลดีต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบและเป็นการประกันสิทธิในการเข้าถึงน้ำสะอาดเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

การจัดการน้ำและสุขาภิบาล. (2560). สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2560 จาก

<http://www.un.or.th/globalgoals/th/global-goals/clean-water-and-sanitation/>

ศิริชนก วิริยเกื้อกุล. (2560). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2560 จาก

<http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2560-sirichanok.pdf>

สิทธิเรื่องน้ำ. (2560). สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2560 จาก

http://foodsafety.anamai.moph.go.th/download/D_Water/2011/สิทธิเรื่องน้ำ